

in Wijnandsrade ongemoeid bleven. Helemaal safe voelde de baron zich niet, hetgeen naderhand bleek uit het feit dat hij in februari 1805 aan de landmeter Jan Pieter Diederik uit Puth opdracht gaf zijn landerijen nauwkeurig op te meten en in de vorm van een kaart vast te leggen. Hierdoor kon hij zwart-op-wit aantonen wat zijn eigendom was. Hiermee was hij de wettelijke registratie van onroerend goed een slag voor. Deze kadastrale kaart kwam vorig jaar boven water en blijkt zich in het bezit te bevinden van de heer Louis Mevis te Waubach.

Overigens waren de revolutionairen wars van adeldom, zoals spreekt uit de leuze "Vrijheid - Gelijkheid - Broederschap", die te pas en te onpas werd vermeld. Geen aanspreektitels dus, maar gewoon Burgeresse Van Bongart of Citoyenne. Nadat de Fransen waren vertrokken herstelden de oude feodale verhoudingen zich in belangrijke mate. Er kwam ook een "Nouveau riche" op, de grondbezitters, die zich voornamelijk concentreerden in de gemeentebesturen. De baron werd hier nog heel lang "Eure Gnaden" genoemd, terwijl de heren Opfergelt ook een onaantastbare positie bekleedden. Over deze verhoudingen heeft Fons Erens in zijn lezenswaardig boek "Bazen, knuppels, knechten" (1980) uitgebreid geschreven met een maatschappijkritische pen.

In dit document worden behalve Roemers ook anderen genoemd. De administrateur van het Kanton Heerlen, Charles Benjamin Heshusius, was sinds 1792 substituut-drossaart van "den Lande van Valkenburg" geweest. Dat hij direct in de arrondissementsadministratie werd benoemd en ook onmiddellijk bereid was die functie te aanvaarden, kan alleen worden verklaard uit zijn openstaan voor de idealen van de Franse revolutionairen. Hetzelfde geldt de heer Antonius Wilmar uit Meerssen, die vroeger notaris en landmeter was en die werd benoemd tot administrateur van het kanton Meerssen. Ook hij ontliep naderhand een veroordeling als collaborateur, want we komen hem na 1813 in Meerssen tegen als burgemeester.

De getuigen uit Wijnandsrade behoorden niet tot de oude bestuurscolleges, hoewel deze nog geruime tijd bleven functioneren, bijv. in de rechtspraak. De schout was C.T. Fabritius en tot de schepenen behoorde Theodorus Drummen. De loco-secretaris was Joes Nicolaas Schifelers. In 1794 was Petrus Casparus Ritsen adjoint, Christiaan Quix was majeur evenals H. Wijers.

Men moet wel haast aannemen, dat deze twee getuigen sympathisanten van de Franse bezetters waren. Enig spoorwerk leverde op dat H.J. Coenen staat voor Hermannus Jozef Coenen. Hij was nog jong, want zijn geboortedatum is 4 december 1771. Voor die tijden was hij vroeg getrouwd, nl. op 19-jarige leeftijd op 10 juli 1791. Ze hadden een dochttertje, maar in 1797 rond de tekening van dit document was zijn vrouw in verwachting van het tweede dochttertje. Wij zijn zijn naam na de Franse tijd nog in ander verband tegengekomen.

De andere getuige, Cornelis Bruls, was al ouder. Hij was in 1748 geboren, in augustus 1769 gehuwd en had 9 kinderen. In 1772 komt hij als getuige voor in de schepenrol vanwege een vechtpartij op het panhuis. Zijn handtekening komt overeen met die op het document, hoewel daar 20 jaar tussen zitten:

Cornelis Bruls

Wie hij verder was, heb ik niet kunnen ontdekken. Toch zijn beiden de baronesse goedgezind geweest, want ze leggen een positieve verklaring over haar af. Over het wel en wee in Wijnandsrade in de Franse tijd zullen we in een ander artikel nader ingaan. Feit is, dat de meeste mensen in Swier woonden en dat de levensomstandigheden niet geweldig waren: armoede was troef! Zoals gezegd verbeterde de positie van de landarbeiders ten gevolge van de Franse revolutie nauwelijks, evenmin als er afbreuk werd gedaan aan de positie van de familie Van Bongart.

Boven het document staat in sierletters:

Vrijheit

Broederschap

Gelykheit